

ชื่อวิทยานิพนธ์ การส่งเสริมการผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์สู่การรับรองมาตรฐานของเกษตรกรในอำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

ผู้วิจัย นางสาวนิรดา เป็นนางรอง รหัสนักศึกษา 2599000409

ปริญญา เกษตรศาสตรมหาบัณฑิต (ส่งเสริมและพัฒนาการเกษตร)

อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.เบญจมาศ อยู่ประเสริฐ (2) รองศาสตราจารย์ ดร.สินินุช กรุณาเมือง แสนเสริม
ปีการศึกษา 2560

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานทางสังคมและเศรษฐกิจของเกษตรกรผู้ผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์ (2) สภาพการผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์ของเกษตรกร (3) ความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการรับรองข้าวหอมมะลินทรีย์ของเกษตรกร (4) สภาพและความต้องการการส่งเสริมการผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์ของเกษตรกร และ (5) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมการผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์ไปสู่การรับรองมาตรฐานอินทรีย์

ประชากรที่ศึกษา คือ เกษตรกรผู้ผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์ที่ไม่ได้รับรองมาตรฐานอินทรีย์ 228 คน กำหนดขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความคลาดเคลื่อน 0.06 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 126 คน และเกษตรกรผู้ผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์ที่ได้รับรองมาตรฐานอินทรีย์ จำนวน 32 คน จัดเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าต่ำสุด และค่าสูงสุด

ผลการวิจัย พบว่า (1) เกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานอินทรีย์มีอายุเฉลี่ย 59.94 ปี จบประถมศึกษา ประสพการณ์ในผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์เฉลี่ย 2.52 ปี พื้นที่ผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์เฉลี่ย 7.47 ไร่ รายได้จากการขายข้าวอินทรีย์เฉลี่ย 31,554.63 บาท/ปี รายได้ภาคการเกษตรเฉลี่ย 59,856.35 บาท/ปี ส่วนเกษตรกรที่ได้รับรองมาตรฐานอินทรีย์มีอายุเฉลี่ย 54.42 ปี จบประถมศึกษา ประสพการณ์ในผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์เฉลี่ย 4.72 ปี พื้นที่ผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์เฉลี่ย 11.59 ไร่ รายได้จากการขายข้าวอินทรีย์ 59,944.38 บาท/ปี และรายได้ภาคการเกษตร 66,860.94 บาท/ปี (2) เกษตรกรทั้ง 2 กลุ่มมีการผลิตข้าวตามหลักการมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ในระดับมากที่สุด (3) เกษตรกรที่ไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานอินทรีย์มีความรู้เกี่ยวกับมาตรฐานการรับรองข้าวหอมมะลินทรีย์อยู่ในระดับมาก ส่วนเกษตรกรที่ได้รับรองมาตรฐานอินทรีย์ทั้งหมดมีความรู้อยู่ในระดับมากที่สุด (4) เกษตรกรทั้ง 2 กลุ่มได้รับการส่งเสริมการผลิตข้าวอินทรีย์ไปสู่การรับรองมาตรฐาน ด้านวิธีการ เนื้อหาการส่งเสริม และการสนับสนุนที่แตกต่างกัน โดยเกษตรกรที่ยังไม่ได้รับการรับรองมาตรฐานได้รับการส่งเสริมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนเกษตรกรที่ได้รับการรับรองมาตรฐานได้รับการส่งเสริมอยู่ในระดับมาก ส่วนความต้องการการผลิตข้าวอินทรีย์ไปสู่การรับรองมาตรฐานของเกษตรกรทั้ง 2 มีความต้องการอยู่ในระดับมากโดยเฉพาะด้านการสนับสนุนในเรื่องการตลาด (5) เกษตรกรที่ไม่ได้รับรองมาตรฐานอินทรีย์มีปัญหาในระดับมากในประเด็นปริมาณผลผลิตในการทำอินทรีย์ลดลงและราคาข้าวอินทรีย์ยังไม่จูงใจพอเนื่องจากราคาขายต่ำ ข้อเสนอแนะว่า ควรมีการบูรณาการรูปแบบการส่งเสริมที่มีประสิทธิภาพและรัฐบาลควรมีนโยบายส่งเสริมเรื่องการตลาดข้าวอินทรีย์อย่างจริงจังและมีการกำหนดราคาและสถานที่รับซื้อข้าวอินทรีย์ให้กับเกษตรกร

คำสำคัญ การผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์ การรับรองมาตรฐานอินทรีย์ จังหวัดบุรีรัมย์

Thesis title: Extension of Hom-mali Organic Rice Production to the Standard Certification by the Farmers in Mueang Buri Rum District, Buri Ram Province

Researcher: Miss Nirada Paennangrong; **ID:** 2599000409;

Degree: Master of Agriculture (Agricultural Extension and Development);

Thesis advisors: (1) Dr. Benchamas Yooprasert, Associate Professor;

(2) Dr. Sineenuch Khрутmuang Sanserm, Associate Professor; **Academic year:** 2017

Abstract

The research objectives were to study (1) socio-economic backgrounds of Hom-mali organic rice farmers, (2) the production of Hom-mali organic rice by farmers, (3) knowledge on Hom-mali organic rice standard certification of farmers, (4) situations and extension needs in Hom-mali organic rice production of farmers, and (5) problems and suggestions for extension of Hom-mali organic rice production for organic standard certification.

The population of this study were 228 non-certified organic standard farmers with the sample size of 126 famers which was determined by using Taro Yamane's formula at the error level of 0.06, and 32 organic standard certified farmers were included. Data were collected through interviewed method and analyzed to determine frequency, percentage, mean, standard deviation, minimum and maximum values.

The findings of the research were showed that (1) the average age of non-certified organic standard farmers was 59.94 years; they completed primary education and had an average of 2.52 years of experience in Hom-mali organic rice production; they possessed an average of 7.47 Rai (1 Rai = 1,600 square meters) of Hom-mali organic rice area; the average annual income of selling organic rice was 31,554.63 baht; and the average annual farm income was 59,856.35 Baht. On the other hand, the average age of certified organic standard farmers was 54.42 years; they completed primary education and had an average of 4.72 years of experience in producing organic Hom-mali rice; the average farm land for Hom-mali organic rice was 11.59 Rai; the average annual income of selling organic rice was 59,944.38 baht; and the average annual farm income was 66,860.94 baht. (2) Organic rice farmers from both groups had performed rice production adhering to the organic standard principles at the "highest" level. (3) Non-certified organic standard farmers had knowledge in the organic standard certification at the "high" level while certified organic standard farmers had the same knowledge at the "highest" level. (4) Farmers from both groups had received different extension methods and messages of organic rice production for standard certification, non-certified organic standard farmers indicated that they received an extension work at "moderate" level while the other group had received at "high" level. Both groups had needs at "high" level for organic rice standard certification especially in marketing support. (5) Non-certified organic standard farmers had problems at "high" level in decreasing organic rice products and unattractive price of organic rice. They suggested that there should be an integration of effective extension systems and the government should have policy to encourage organic rice marketing with standard price and place for farmer markets.

Keywords: Hom-mali organic rice production, Organic standard certification, Buri Ram Province